

Protokoll fra møte i Faggruppen for forurensninger, naturlige toksiner og medisinrester i matkjeden i VKM

Dato: 30.01.07

Tid: kl 10.00 – 16.30

Sted: Veterinærinstituttet, 5 etg.

Deltakere

Fra Faggruppen for forurensninger, naturlige toksiner og medisinrester i matkjeden:

Janneche Utne Skåre (leder), Jan Alexander, Tore Aune, Kari Grave, Helle Katrine Knutsen, Ole Bent Samuelsen.

Forfall: Gunnar Sundstøl Eriksen, Kåre Julshamn, Helle Margrete Meltzer

Fra sekretariatet til VKM:

Marie Louise Wiborg (ref.)

Fra Mattilsynet:

Gunn Knutsen (til kl 11.00), Are Sletta (til kl 16.00)

Fra SFT:

Per Erik Iversen

1. Velkommen, registrering av eventuelle fravær og habilitet

Leder for faggruppen, Janneche Utne Skåre, ønsket velkommen til møtet i Faggruppen for forurensninger, naturlige toksiner og medisinrester i matkjeden (Faggruppe 5).

Medlemmene fikk muntlig forespørsel om habilitet, og ingen erklærte seg inhabile vedrørende sakene som skulle behandles på dette møtet.

2. Godkjenning av dagsorden

Innkallelse og forslag til dagsorden for møtet ble godkjent med tilføyning om at fastsettelse av nye møtedatoer skulle behandles under eventuelt.

Protokoll fra forrige møte (4. oktober 2006) ble gjennomgått uten spesielle kommentarer eller anmerkninger.

3. Saker fra møte i Hovedkomiteen

Protokoll fra møtet i Hovedkomiteen 5. desember 2006 ble gjennomgått uten spesielle kommentarer eller anmerkninger.

4. Saker til behandling på møtet

Vurdering av funn av azaspiracidtoksiner i krabbe (05/512)

I november 2006 informerte et faggruppemedlem sekretariatet i VKM om at det var kommet ny dokumentasjon som kan ha betydning for konklusjonen i faggruppens risikovurdering av Azaspiracidtoksiner (AZA-toksiner) i krabbe, som ble publisert i mars 2006. I vurderingen av AZA-toksiner i krabbe benyttet Faggruppe 5 tre internasjonalt publiserte risikovurderinger om AZA (i skjell). Samtlige av disse har vært basert på en opprinnelig vurdering fra Irland (FSAI 2001). Den irske risikovurderingen er nå endret, basert på nye data om toksinenes distribusjon i skjell, deres termotoleranse m.m. Dette er faktorer som påvirker estimering av akutt referansedose (ARfD). Konklusjonen i den nye irske risikovurderingen er at AZA-toksiner er betydelig mindre toksiske enn tidligere antatt. Enkelte faggruppemedlemmer mente derfor at Faggruppe 5 skulle ta opp igjen risikovurderingen av Azaspiracidtoksiner (AZA-toksiner) i krabbe. Mattilsynet er også interessert i at AZA-vurderingen tas opp på nytt i Faggruppe 5.

I forkant av møte ble det sendt ut et notat om de vesentligste endringene i den nye irske risikovurderingen samt forslag på hvordan faggruppens vurdering burde endres.

Vedtak: Sekretariatet endrer faggruppens uttalelse i henhold til innspill som ble fremlagt på møtet. Dette skal gjøres i samarbeid med et faggruppemedlem før det sendes til hele gruppen på elektronisk høring og godkjenning. Sekretariatet oversender endelig uttalelse til Mattilsynet.

Grunnlag for å vurdere sjømat fra forurensede havner og fjorder (05/509)

Vurdering av organiske tinnforbindelser i skjell (05/509-1e)

EFSA kom i 2004 med en vurdering av organiske tinnforbindelser i mat. Faggruppe 5 har på bakgrunn av denne rapporten utarbeidet en vurdering av tinnorganiske forbindelser i skjell i Norge. Vurderingen skal være en del av dokumentet "Grunnlag for å vurdere sjømat fra forurensede havner og fjorder" som skal være et verktøy/hjelpemiddel for Mattilsynet i håndteringen av saker relatert til forurenset sjømat der problemstillingen er kjent fra tidligere saker. På forrige møte vedtok faggruppen at sekretariatet skulle innarbeide faggruppens kommentarer i uttalelsen før den endelig skulle godkjennes på elektronisk høring. Etter nærmere gjennomgang av innspill fra sist møte er uttalelsen blitt vesentlig endret og hele det reviderte utkastet ble derfor diskutert på nytt på møtet.

Vedtak: Sekretariatet skal innarbeide de endringer som ble foreslått på møtet før enkelte faggruppemedlemmer gjennomgår hele dokumentet en siste gang før det sendes til hele gruppen på elektronisk høring. Uttalelsen skal etter planen ferdigstilles innen neste møte i faggruppen.

TEF – toksisk ekvivalensfaktor (07/504)

I juni 2005 ble det avholdt et møte i WHO-IPCS (World Health Organization - International programme on Chemical Safety) hvor toksisk ekvivalensfaktor (TEF) for dioksinliknende

forbindelser ble reevaluert. Publikasjonen fra arbeidet kom i juli 2006. EU-kommisjonen har vedtatt at gamle TEFer skal anvendes frem til regelverket endres i 2008. Faggruppen ble på forrige møte enig om å vurdere hvilke konsekvenser innføringen av nye TEFer vil ha for nivåene av dioksiner og dioksinliknende PCB uttrykt som TE (toksiske ekvivalenter) i norske matvarer. Mattilsynet hadde i forkant av møte oversendt et utkast til oppdrag til Faggruppe 5 med blant annet spørsmål om hvordan endringer av TEF-verdier påvirker eksponeringen i befolkningen i forhold til tolerabelt ukentlig inntak (TWI). Utkast til oppdrag ble gjennomgått på møtet. I etterkant av møtet har Mattilsynet informert sekretariatet om at de ønsker risikovurderingen på engelsk siden den vil bli brukt videre inn mot EU.

Vedtak: Faggruppen fant oppdraget relevant og ba Mattilsynet oversende endelig oppdrag med de endringer som ble foreslått på møtet. En av faggruppens medlemmer vil utarbeide et forslag til uttalelse før sommeren 2007.

Ikke-dioksinliknende PCB, ny rapport fra EFSA (07/505)

EFSA publiserte i november 2005 en ny rapport på ikke-dioksinliknende PCB. Tre faggruppemedlemmer har tidligere vurdert rapporten og laget en foreløpig oppsummering av rapporten og forslag til videre arbeid. Basert på denne oppsummeringen hadde Mattilsynet i forkant av møtet oversendt et utkast til oppdrag til Faggruppe 5 som ble gjennomgått på møtet. I etterkant av møtet har Mattilsynet informert sekretariatet om at de ønsker risikovurderingen på engelsk siden den vil bli brukt videre inn mot EU.

Vedtak: Faggruppen fant oppdraget relevant og ba Mattilsynet oversende endelig oppdrag med de endringer som ble foreslått på møtet. Faggruppen fordelte oppgavene på flere av medlemmene. I et av punktene i oppdraget skal faggruppen vurdere om det er helsemessig behov for å regulere ikke-dioksinliknende PCB i mat når det allerede er satt grenseverdier for dioksinliknende PCB i mat. Dette punktet ønsket Mattilsynet et raskt svar på siden temaet skal diskuteres på arbeidsmøter i EU, sannsynligvis i løpet av mars. Faggruppen vil forsøke å ha en uttalelse på dette klart til neste møte (23. mars). Sekretariatet og Mattilsynet vil være i dialog om denne tidsfristen. De andre spørsmålene i oppdraget skal faggruppen prøve å besvare innen sommeren 2007.

Saker som har vært behandlet i faggruppen siden forrige møte:

Vurdering av SFT-rapport "Kartlegging av nye organiske miljøgifter i 2004" (05/510)

Sekretariatet informerte at endelig vurdering fra faggruppen ble oversendt Mattilsynet i desember 2006. Mattilsynet og SFT har hatt en felles pressemelding om saken.

Øvrige saker:

Vurdering av dioksiner/PCB i torskelever (05/509-1d)

Status i saken har ikke endret seg siden siste møte i faggruppen. Faggruppen avventer videre arbeid med vurderingen av dioksiner og PCB i torskelever til analysedata for 2006 for fiskelever fra fisk fanget i Barentshavet (åpent hav) er tilgjengelig.

Saker til diskusjon:

Risikovurdering av PAH i skjell (05/509-1a)

Mattilsynet hadde i forkant av møtet sendt VKM en e-post vedrørende PAH-vurderingen for skjell (05/509-1a) som ble ferdigstilt i januar 2006. Mattilsynet finner det noe vanskelig å tolke konklusjonen i vår vurdering.

Faggruppen gikk igjennom e-posten til Mattilsynet og hadde forståelse for Mattilsynets dilemma. Faggruppen mente videre at konklusjonen kunne skrives klarere. Samtidig kom det frem synspunkter på at risikovurdering av gentoksiske stoffer er et meget vanskelig tema, noe som gjenspeiles i konklusjonen til faggruppens risikovurdering av PAH i skjell. Flere faggrupped medlemmer påpekte også at det i tiden etter at faggruppen ferdigstilte sin risikovurdering har det vært avholdt flere internasjonale møter for å komme frem til mer enhetlige metoder for å risikovurdere gentoksiske stoffer.

Vedtak: Faggruppen bestemte at de skulle se på risikovurderingen av PAH i skjell på nytt. Enkelte faggrupped medlemmer vil lage et forslag til ny vurdering. Det er noe usikkert når det nye utkastet kan foreligge grunnet mange sammenfallende oppgaver. Sekretariatet skal lage et forslag til nyhetsnotis om saken som legges ut på www.vkm.no.

Kadmium i solsikkekjerner

VKM har fått en henvendelse fra Mattilsynet om biotilgjengeligheten av kadmium i solsikkekjerner. Mattilsynet er usikre på om kostholdsrådet vedrørende solsikkekjerner er godt nok begrunnet. Mattilsynet ønsker i sin henvendelse å få faggruppens synspunkter på om temaet egner seg som et VKM-opdrag.

Faggruppen diskuterte Mattilsynets henvendelse på møtet.

Vedtak: Faggruppen mente Mattilsynet kunne lage et utkast til et oppdrag for VKM med en mer detaljert beskrivelse av problemstillingen som kunne diskuteres på neste møte.

Uttak av prøver av ål, sild og makrell utenfor kysten av Telemark

Mattilsynet vil i 2007 bruke av midlene fra OK-programmet for dioksiner og dioksinliknende PCB for å undersøke nivåene av disse miljøgiftene i ål og sild utenfor kysten av Telemark. Mattilsynet ønsket innspill fra VKM om hvor slike prøver av sild og ål bør tas, hvordan, og hvor mange.

Faggruppen diskuterte spørsmålet fra Mattilsynet på møtet. SFTs observatør på møtet informerte om at det i 2007 skal tas ut nye prøver av fisk og skalldyr i Grenlandsområdet i regi av Statlig program for forurensningsovervåkning. Det ble videre påpekt at det sannsynligvis ville være ressurs sparende med hensyn til prøveuttak om Mattilsynet undersøkte muligheten for et samarbeid med dette programmet.

Vedtak: Faggruppens innspill til prøveuttak av fisk utenfor kysten av Telemark.

- Mattilsynet tar kontakt med SFT for å diskutere mulig samarbeid om prøveuttak.
- I og med at det finnes begrensede ressurser vil samleprøver sikre best resultater. Fortrinnsvis 20 individer i hver prøve.
- Det er viktig at prøvene tas der det fiskes. Mattilsynet bør derfor innhente lokalkunnskap før prøvene tas ut.
- Informasjon om fiskens lengde og vekt bør noteres slik at kondisjonsfaktor kan beregnes.

Prøveprogram for Sørfjorden – Synspunkter

VKM fikk i forkant av møtet en henvendelse fra NIVA om prøveprogrammet for Sørfjorden. Faggruppe 5 har tidligere i sine vurderinger anbefalt at torskelever fra Sørfjorden burde analyseres for dioksiner og dioksinliknende PCB. Disse stoffene har fastsatt inntaksverdier som kan brukes til å vurdere risiko for humant konsum.

NIVA ønsker å foreslå for SFT og de andre oppdragsgiverne at de benytter Dr-Calux som analysemetode. Fordelene med dette er at dioksinliknende toksisitet (mediert via Ah-reseptor) også fanges opp for komponenter utover de som det letes etter i de vanlige kjemiske analysene for dioksiner og dioksinliknende PCB. Ved bruk av Dr-Calux vil det også kunne analyseres flere prøver (litt over dobbelt så mange). Resultatene vil bli oppgitt i toksiske ekvivalenter (TE).

Faggruppen diskuterte henvendelsen fra NIVA. I og med at det finnes få prøveserier der Dr-Calux er benyttet i forurensede havner og fjorder vil resultatene vanskelig kunne valideres. Faggruppen har også etterspurt analyser av dioksiner og dioksinliknende PCB i fiskelever fra Sørfjorden fordi slike analyser aldri har blitt utført selv om det er avdekket høye konsentrasjoner av ikke-dioksinliknende PCB-forbindelser i lever fra torsk fanget i Sørfjorden. Det ble imidlertid påpekt at Dr-Calux er en interessant metode som muligens på sikt kan bli en erstatning for de relativt kostbare dioksin- og dioksinliknende PCB-analysene.

Vedtak: Faggruppe 5 foretrekker at det utføres standardanalyser av dioksiner og dioksinliknende PCB i fiskelever. Det ideelle vil selvfølgelig være at prøver fra fiskelever analyseres både for dioksiner og dioksinliknende PCB og Dr-Calux over en periode slik at det er mulig å vurdere om Dr-Calux kan erstatte de vanlige kjemiske analysene. Dette er imidlertid et ressurs spørsmål som faggruppen ikke har forutsetning for å vurdere.

5. Orientering fra ad hoc grupper/ undergrupper eller lignende.***Behov for risikovurdering av avløpsslam brukt som gjødsel (05/511)***

Mattilsynet har gitt VKM i oppdrag å risikovurdere bruk av avløpsslam som gjødsel i landbruket. Det er opprettet en *ad hoc*-gruppe om skal utarbeide risikovurderingen av avløpsslam. Faggruppe 5 står som avsender av endelig uttalelse til Mattilsynet.

Sekretariatet informerte om status i arbeidet. Det planlagte møtet i *ad hoc*-gruppen i januar måtte avlyses, men det planlegges et nytt møte i februar. Det mangler kompetanse på miljøeffekter av legemidler og *ad hoc*-gruppen/sekretariatet i VKM har vært i kontakt med en ekspert på området i Danmark som har sagt seg villig til å delta i arbeidet.

Stekemutagener/PAH i grillmat (06/505)

Det har lenge vært kjent at varmebehandling som grilling og steking kan gi opphav til uønskede, helseskadelige forbindelser i maten. Det er opprettet en egen *ad hoc*-gruppe i VKM som skal utarbeide en risikovurdering/litteraturgjennomgang av grilling av mat. Avsender av uttalelsen skal være Faggruppe 4 og Faggruppe 5. Utkast til rapport fra *ad hoc*-gruppen skal derfor behandles på møter i Faggruppe 5. *Ad hoc*-gruppen skal innarbeide innspill fra faggruppen i forslag til endelig uttalelsen.

Leder av *ad hoc*-gruppen gjennomgikk status for arbeidet. I forkant av møtet var foreløpig utkast til rapport sendt ut til faggruppemedlemmene. Faggruppen ble bedt om å kommentere om innholdsfortegnelsen var dekkende for arbeidet, samt gi innspill på oppsettet for uttalelsen. Faggruppemedlemmene ga enkelte innspill til innholdsfortegnelse. Det ble også poengtert viktigheten av å kreditere personer som bidrar med vitenskapelig materiale i uttalelser fra VKM. Endelig uttalelse skal oversendes Mattilsynet innen 15. mai. Faggruppen vil i forkant av møtet 23. mars få et mer gjennomarbeidet utkast til diskusjon.

Vedtak: Leder av *ad hoc*-gruppen tar med seg innspillene fra Faggruppe 5 inn i det videre arbeidet med risikovurderingen/litteraturgjennomgangen av grilling av mat.

6. Saker til hovedkomiteen

Faggruppen hadde ingen spesielle saker de ønsket å ta opp med Hovedkomiteen.

7. Orientering fra Mattilsynet

Mattilsynet var ikke tilstede under dette punktet på møtet. Sekretariatet kunne opplyse om at Mattilsynet har fastsatt en nasjonal forskrift om tilbakeholdelsestider for legemiddelet Lidokain som er i samsvar med faggruppens risikovurdering fra juni 2005. Sekretariatet skal ta kontakt med Mattilsynet for en nærmere orientering om saken.

8. Møter o.a. av felles interesse

Dette punktet ble ikke diskutert på møtet.

9. Nytt fra sekretariatet

Nyoppnevning av komiteen våren 2007

Sekretariatet orienterte kort om status rundt arbeidet med nyoppnevning av VKM.

Status for faggruppe 5 i perioden 2004-2007

Det ble ikke tid til å diskutere dette punktet på møtet.

Planer for 2007

Faggruppen ser det som nyttig med faglige ekskursionsjoner. Aktuelle temaer kan være oppdrettsanlegg (fisk og skjell) og renseanlegg for marine oljer. Sekretariatet vil se nærmere på mulighetene for at det blir en slik ekskursion i forbindelse med et faggruppemøte i løpet av 2007.

10. Eventuelt

Fastsettelse av nye møtedatoer:

- **Fredag 23. mars (kl 10-13)**
- **Torsdag 3. mai (kl 10-15)**
- **Torsdag 21. juni (kl 10-15)**